

Kunnanhallitus xx.xx.2024
Kunnanvaltuusto xx.xx.2024

VIHTI

VIHDIN KUNNAN KONSERNIOHJE

Sisällysluettelo

1.	Konserniohjeen tarkoitus, tavoite ja sitovuus	2
2.	Kunnan omistajapolitiikka	2
3.	Konsernijohtaminen ja -ohjaus	2
3.1.	Valtuuston tehtävä.....	3
3.2.	Kunnanhallituksen tehtävä.....	3
3.3.	Lautakunnan tehtävä:	3
3.4.	Kunnanjohtajan tehtävä konserniohjauksessa ja johtamisessa.....	3
3.5.	Talousjohtajan tehtävä.....	4
3.6.	Kunnan valvontavastuullisten tehtävä.....	4
3.7.	Kunnan luottamushenkilö edustajien tehtävä.....	4
3.8.	Tarkastuslautakunnan tehtävä.....	4
3.9.	Tilintarkastajan tehtävä.....	4
4.	Terminologian määritelmät	5
4.1.	Kuntakonserni ja tytäryhteisö	5
4.2.	Konserniohjaus	5
4.3.	Omistajaohjaus.....	5
4.4.	Hyvä hallinto- ja johtamistapa	5
4.5.	Yhteisö, hallitus ja toimitusjohtaja	5
4.6.	Kunnan tytäryhteisö	5
4.7.	Osakkuusyhteisö.....	6
4.8.	Kuntayhtymä	6
5.	Konserniraportointi	6
6.	Kuntakonsernin talouden ja toiminnan suunnittelu	6
6.1.	Hyvä hallinto- ja johtamistapa	6
6.2.	Hankinnat	7
6.3.	Rahoitus ja sijoitukset	7
6.4.	Keskitetty konsernitoiminnot.....	7
6.5.	Henkilöstöpolitiikka	7
7.	Kuntakonsernivalvonta ja tarkastus.....	8
7.1.	Konsernin valvonta.....	8
7.2.	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tytäryhteisöissä	8
7.3.	Tilintarkastajan valinta	9
7.4.	Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa.....	9
8.	Tiedottaminen konsernia koskevista asioista	9
8.1.	Tytäryhteisöjen velvollisuus hankkia kunnan kanta tiettyihin toimenpiteisiin	9
8.2.	Kunnan kannan vaikutus tytäryhteisön asemaan	11
8.3.	Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen	11
8.4.	Muu tiedottaminen	11
9.	Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin	11

1. Konserniohjeen tarkoitus, tavoite ja sitovuus

Konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonsernin kuuluvien tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen, kuntayhtymien, osaomisteisten yhteisöjen, yhdistysten ja säätiöiden omistajaohjauksessa. Kunnan edustajat kaikissa yhteisöissä sitoutuvat toimimaan konserniohjeiden mukaisesti.

Konserniohjeen tarkoituksena on tukea kunnan konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että kuntakonsernia voidaan johtaa ja ohjata yhteisillä toimintaperiaatteilla kunnan kokonaisuuden huomioiden. Tätä tarkoitusta varten konserniohjeen tavoitteena on luoda yhdenmukaisia menettelytapoja ohjaukseen sekä varmistaa toiminnan läpinäkyvyys ja tiedonkulku. Kuntakonsernia koskeva sääntely perustuu kuntalakiin sekä kirjanpitolakiin. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuuston tulee päättää konserniohjauksen periaatteista.

2. Kunnan omistajapolitiikka

Kunnan omistajapolitiikka on johtamisen väline, joka luo puitteet kunnan menestykselliselle toiminnalle. Omistajapolitiikan tavoitteena on turvata kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa kunnan pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvä päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja pääomien käytön tehokkuus.

Omistajapolitiikalla ohjataan käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten pääomasijoitusten hankintaa, hoitoa ja luovutusta koskevaa päätöksentekoa kunnassa. Omistajapolitiikalla määritellään kunnan strategisesti tärkeät omistukset, asetetaan sitoutuneen pääoman tuottotavoitteet ja muut tavoitteet sekä vastuut omaisuuden käytössä ja omistukseen liittyvässä raportoinnissa.

Kunnan omistajapolitiikan tavoitteet määritellään vuosittain talousarvion hyväksynnän yhteydessä, mitä täydentävät konsernijohdon linjaukset.

Kunnan lähtökohtana on, että kunnan edustajat kaikissa yhteisöissä noudattavat kunnanvaltuuston hyväksymiä strategisia, taloudellisia ja toiminnallisia tavoitteita sekä kunnanhallituksen ja muiden toimivaltaisten kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden antamia menettelyohjeita. Tehokkaan edunvalvonnan edellytyksiä ovat riittävän aikainen tilanteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen sekä suunnitelmallinen ja määrätietoinen varautuminen edunvalvontatilanteisiin. Edunvalvonnalla saadaan aikaan välittömiä ja välillisiä taloudellisia vaikutuksia samalla, kun edistetään kunnan strategisten päämäärien toteutumista. Kunnan strategia koskee koko konsernia.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvät periaatteet.

3. Konsernijohtaminen ja -ohjaus

Konsernijohdon muodostavat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, palvelukeskusten johtajat ja talousjohtaja. Konsernijohdon tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja määrätty kunnan hallinto- ja toimintasäännössä.

3.1. Valtuuston tehtävä

- määrittelee ja hyväksyy kunnan tavoitteet ja sen mukaiset kunnan omistajapolitiikan linjaukset ja omistajapolitiikan
- hyväksyy konserniohjeet
- hyväksyy kunnan tilinpäätöksen, joka sisältää konsernitilinpäätöksen
- nimeää kunnan edustajat kuntayhtymien valtuustoihin
- hyväksyy periaatteet konsernitilinkäytöstä

3.2. Kunnanhallituksen tehtävä

- johtaa kuntakonsernia
- valvoo, että konserniin kuuluvat yhteisöt toimivat valtuuston asettamien tavoitteiden ja omistajapolitiikan mukaisesti ja että niiden toimintapolitiikat ovat kunnan edun mukaiset
- nimeää kunnan edustajat yhtymäkokouksiin
- antaa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavassa elimessä kuntaa edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, jollei ohjeita voida antaa kunnanjohtajan toimesta
- tekee esityksiä valtuustolle omistajapolitiikan linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista sekä tytäryhteisöille ja kuntayhtymille asetettavista tavoitteista
- vastaa konserniin kuuluvien yhteisöjen valvonnan järjestämisestä
- antaa kunnan ennakkokäsityksen konserniyhteisön sitä pyytäessä
- antaa valtuustolle selvityksen tytäryhteisöjen ja kuntayhtymien toiminnasta ja taloudesta kunnan tilinpäätöksen yhteydessä
- nimeää kunnan valvontavastuulliset yhteisöihin
- hyväksyy konsernitilin sisäisen limiitin tytäryhteisöille

3.3. Lautakunnan tehtävä:

- huolehtii erityistoimialaansa kuuluvista osakkuusyhteisöjen ja muiden yhteisöjen toiminnan seurannasta ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista yhtiön johdolle sekä valvontavastuulliselle ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle

3.4. Kunnanjohtajan tehtävä konserniohjauksessa ja johtamisessa

- vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta
- vastaa kunnan edustajille ohjeiden antamisesta yhteisöjen hallinnossa omistajan kantaa edellyttävissä päätöksissä, asian ollessa erityisen merkityksellinen antaa ohjeet kunnanhallitus
- johtaa kunnan talouden ja hallinnon sisäistä valvontaa
- seuraa kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kunnanhallitukselle
- antaa ohjeet kunnan edustajille yhteisöjen hallinnossa
- nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin

3.5. Talousjohtajan tehtävä

- seuraa konsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä konsernijohdolle
- päättää konsernitiilin avaamisesta ja lopettamisesta sekä konsernitiilin operatiivisesta valvonnasta

3.6. Kunnan valvontavastuullisten tehtävä

- ovat erikseen kunnanhallituksen nimeämiä
- seuraavat valvottavassa yhteisössä kunnan omistajapolitiikan toteutumista ja raportoivat tarvittaessa konsernijohdolle
- pitävät aktiivisesti yhteyttä kunnan luottamushenkilöedustajiin
- seuraavat konsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekevät tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämisestä kunnanjohtajalle ja talousjohtajalle
- vastaanottavat valvottaviensa yhteisöjen raportit, kokouskutsut ja pöytäkirjat

3.7. Kunnan luottamushenkilö edustajien tehtävä

- nimettyjä yhteisöön edustamaan kuntaa
- toimivat tytäryhteisöjen ja muiden yhteisöjen hallintoelimissä siten, että valtuuston yhteisölle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan
- valvovat kunnan taloudellisia ja toiminnallisia etuja lakien ja asetusten puitteissa
- vastaavat vastuuyhteisön seurannasta kuntaan päin ja tekevät tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia
- ovat aktiivisesti yhteydessä kuntaan ja valvontavastuullisiin
- hakevat yhteisöä koskevissa merkittävässä päätöksissä konsernijohdolta kunnan ennakkokäsityksen
- valvovat, että merkittävässä päätöksissä ennakkokäsitys on haettu tarvittaessa ennen yhteisön päätöstä
- toimivat tarvittaessa asiantuntijana yhteisön asioita käsiteltäessä
- sitoutuvat noudattamaan saamiaan ohjeita konsernijohdolta

3.8. Tarkastuslautakunnan tehtävä

- arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet konsernissa toteutuneet
- arvioi ja varmistaa, että konsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen on asianmukaisesti järjestetty

3.9. Tilintarkastajan tehtävä

- tarkastaa konsernitilinpäätöksen
- antaa lausunnon, onko konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

4. Terminologian määritelmät

4.1. Kuntakonserni ja tytäryhteisö

Vihdin kunta tytäryhteisöineen muodostaa Vihdin kuntakonsernin. Tytäryhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kunnalla on kirjanpitolain mukainen määräysvalta.

4.2. Konserniohjaus

Konserniohjaus tarkoittaa omistajaohjausta sekä tytäryhteisöjen ja muiden konserniohjeeseen soveltamisen piiriin kuuluvien yhteisöjen ja kuntayhtymien valvontaa koskevien ohjeiden antamista.

4.3. Omistajaohjaus

Omistajaohjaus tarkoittaa niitä toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhteisön hallintoon ja toimintaan. Nämä toimenpiteet voivat liittyä perustamissopimukseen, investointeihin, yhtiöjärjestyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntia eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

4.4. Hyvä hallinto- ja johtamistapa

Hyvä hallinto- ja johtamistapa tarkoittaa tytäryhteisön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää, joka määrittelee tytäryhteisön johdon eli hallituksen ja toimitusjohtajan roolin, velvollisuudet ja heidän suhteensa omistajaan sekä varmistaa osaltaan, että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

4.5. Yhteisö, hallitus ja toimitusjohtaja

Yhteisö tarkoittaa osakeyhtiöitä, asunto-osakeyhtiöitä ja säätiöitä. Hallitus tarkoittaa edellä määritellyn yhteisön hallituksen lisäksi myös muita vastaavia hallinto- tai toimielimiä, joilla on em. hallitukseen verrattavaa toimivaltaa. Toimitusjohtajalla tarkoitetaan osakeyhtiö- ja säätiölaissa määritellyn toimitusjohtajan lisäksi myös muuta vastaavaa tehtävää hoitavaa henkilöä, kuten esimerkiksi säätiön toiminnanjohtajaa.

4.6. Kunnan tytäryhteisö

Kunnan tytäryhteisö on yhteisö tai säätiö, jossa kunnalla on määräysvalta. Kunnalla on silloin enemmän kuin 50 prosenttia kaikkien osakkaiden tai osuuksien tuomasta äänimäärästä. Kunnalla on määräysvalta myös silloin, kun sillä on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö yhteisön tai säätiön hallituksen jäsenistä.

4.7. Osakkuusyhteisö

Osakkuusyhteisö tarkoittaa yhteisöä, jossa kunnalla yksin tai yhdessä yhden tai useamman tytäryhteisönsä kanssa taikka kunnan tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa, on vähintään 20 % ja enintään 50 % yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä taikka huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa.

4.8. Kuntayhtymä

Konserniohjeessa kuntayhtymä tarkoittaa kuntayhtymää, jossa kunta on jäsenkuntana muiden kuntien kanssa. Kuntayhtymä on jäsenkunnistaan erillinen, itsenäinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö, jolla on oma perussopimuksessa määritelty toimialansa sekä omat toimielimensä ja oma henkilöstönsä. Kuntayhtymä on yksi kuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muoto. Keskitetyt konsernitoiminnot

5. Konserniraportointi

Kuntakonsernin tytäryhteisöraportoinnissa mukana olevien yhteisöjen tulee toimittaa kunnan talouspalveluille sen tarvitsemat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti. Tytäryhteisöjen on lisäksi raportoitava erikseen valvontavastuulliselle, mikäli sen toiminta ei vastaa oletettua kehitystä.

Tytäryhteisöjen sekä yhteisöjen, joille on asetettu kunnan toimesta valvontavastuullinen, tulee erikseen lähettää hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat valvontavastuulliselle.

Konserniyhteisöillä tulee olla kalenterivuotta vastaava tilikausi. Kaikissa kuntakonserniin kuuluvissa yhteisöissä tulee noudattaa kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita, kuntalain konserniyhteisöjä koskevia säännöksiä ja hyvää kirjanpitoa. Konsernitilinpäätöstä sekä neljännesvuosittain tehtävää talouden seuranta varten tarvittavat tiedot toimitetaan kunnan talouspalveluiden määräämällä tavalla ja määräämässä muodossa erikseen annettavan aikataulun mukaisesti. Menettelytapaohjeita antaa kunnan talouspalvelut ja konserniyhteisöjen tietoja konsernitilinpäätöksen laatimiseksi pyytää talouspalveluiden tai kunnan kirjanpidosta vastaava taho.

6. Kuntakonsernin talouden ja toiminnan suunnittelu

6.1. Hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhteisöissä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyin ohjeen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultua valituksi tehtävään. Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntaa yhtiökokouksessa edustavia ja muita kunnan puolesta omistajaohjausta käyttäviä.

6.2. Hankinnat

Hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädännön lisäksi soveltuvin osin kunnan hankintaohjetta. Konserniyhteisöjen tulee selvittää hankintayhteistyön edellytykset ennen hankintojen toteuttamista. Mikäli konserniin kuuluva yksikkö, kuten osakeyhtiö, on vähäisessäkin määrin yksityisessä omistuksessa, sitä ei voida pitää hankintalain tarkoittamana sidosyksikkönä.

6.3. Rahoitus ja sijoitukset

Konsernissa noudatetaan kunnanvaltuuston hyväksymiä varainhankinnan, sijoitus- ja takaustoiminnan periaatteita.

Tytäryhteisöiden rahoitustarpeista ja rahoitusratkaisuista neuvotellaan talousjohtajan kanssa ennen tarjousten pyytämistä sekä ennen rahoituspäätöksen tekemistä.

Kunnanvaltuusto voi myöntää takauksia. Yhteisön, jolle takaus tai vakuus annetaan, tulee tuottaa kunnan palveluja tai edistää muutoin kunnan tai konserniyhteisön toimialaan kuuluvia tehtäviä.

Taattavan lainan ehdot hyväksyy kunnanvaltuusto takauksen yhteydessä, kunnan valtuuttamana kunnanhallitus ennen takauksen täytäntöönpanoa. Kunta vaatii takaukseen vastavakuuden ja takausprovision.

Tytäryhteisöt eivät saa antaa takauksia tai muita vastaavia sitoumuksia ilman konsernijohtajan lupaa. Tästä poikkeuksena ovat toimintaan liittyvät vakuudet kuten vuokravakuudet.

6.4. Keskitetyt konsernitoiminnot

Toimintoja keskitetään kuntakonsernissa, mikäli se on taloudellisesti ja toiminnallisesti järkevää. Asiantuntemuksen keskittäminen ja käyttäminen koko konsernin ja sen osien hyödyksi sopii erityisesti silloin, kun resurssit ei ole toiminnallisesti tai taloudellisesti mielekäästä hankkia jokaiseen konserninyksikköön.

6.5. Henkilöstöpolitiikka

Kunnan henkilöstöohjelma ja henkilöstöpolitiikka toimivat suosituksina tytäryhteisöille, joissa niitä noudatetaan toimintaan soveltuvin osin. Henkilöstön rekrytoinnissa tytäryhteisöjen tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon konsernin sisäiset siirtotarpeet. Esimerkiksi osaamisen kehittämisessä ja tehtäväkierroissa selvitetään yhteistyön mahdollisuus. Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa etuuksissa noudatetaan kunkin tytäryhteisöön toimialasopimuksia.

7. Kuntakonsernivalvonta ja tarkastus

7.1. Konsernin valvonta

Konsernin valvonnasta vastaa kunnanhallitus. Kunnanjohtajalla on oikeus yksittäistapauksissa määrätä sisäisten selvitysten teettämisestä yhteisöissä, mikäli kunnan omistajapoliittinen etu tätä vaatii. Näin toimittaessa on otettava huomioon osakeyhtiölain tai muun lainsäädännön vaatimukset, mm. salassapitoa ja osakkeenomistajien yhdenvertaista kohtelua koskien erityisesti yhteisöissä, joissa konserni ei omista 100 prosenttia osakkeista.

Konserniyhteisöjen hallitusten tai vastaavien toimielinten ja johtajan vastuulla on sisäisen valvonnan järjestäminen omassa organisaatiossaan.

Kunnanjohtajalla tai hänen nimeämällään edustajalla on oikeus osallistua enemmistöomisteisten tytäryhteisön hallitusten kokouksiin ja käyttää niissä puheoikeutta. Enemmistöomisteisten tytäryhteisöiden tulee tehdä päätöksenteossaan asiasta vastaava mahdollistava päätös, jotta konsernijohdon aktiivinen rooli konserniyhteisöjen ohjaamisessa voisi toteutua ja välitön tiedon välittyminen kunnan ja konserniyhteisön välillä voisi varmistua.

7.2. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tytäryhteisöissä

Sisäinen valvonta tarkoittaa sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus.

Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia.

Tytäryhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat tytäryhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulle. Hallituksen on huolehdittava siitä, että tytäryhteisössä on toimivat johtamisen, raportoinnin, sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan menettelyt. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää ottaen huomioon tytäryhteisön toiminnan laatu, laajuus ja monimuotoisuus. Sisäisen valvonnan on oltava riittävää ja oikeassa suhteessa toimintaan ja sen sisältämiin riskeihin.

Tytäryhteisöt raportoivat konsernijohdolle sisäisen valvonnan toimivuudesta ja merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävyydestä. Käytännössä raportointi toteutetaan vuosittain kunnan tilinpäätökseen laadittavasta toimintakertomuksen raportista.

Tytäryhteisön hallituksen on raportoitava viipymättä konsernijohdolle, jos yhteisön toimintaan liittyvän merkittävän riskin realisoiduminen on todennäköistä. Tämän lisäksi tytäryhteisöjen on suojauduttava riittävillä vakuutuksilla.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat tekevät riskiarvioinnin toiminnastaan vähintään kahden vuoden välein.

7.3. Tilintarkastajan valinta

Konserniyhteisöjen tilintarkastus on järjestettävä yhteisön yhtiöjärjestyksen, perussopimuksen tai vastaavan määräyksen sekä yhteisöä koskevien tilintarkastussäännösten edellyttämällä tavalla. On huomioitava, että tilintarkastajat ovat auktorisoituja. Tytäryhteisöjen

tilintarkastajaksi nimetään kunnan tilintarkastajaksi nimetty yhteisö, ellei tytäryhteisöjen lukumäärän tai muun tilintarkastukseen liittyvän syyn vuoksi ole perusteltua nimetä eri tilintarkastusyhteisöä.

7.4. Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Kunnan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunta voi kutsua kuntakonserniin kuuluvan tytäryhteisön ja kunnan määräysvaltaan kuuluvan säätiön toimielimen jäsenen sekä niiden palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Lautakunnalla on oikeus saada tietoja tytäryhteisön ja kunnan määräysvaltaan kuuluvien säätiöiden toiminnasta ja taloudesta sen arvioimiseksi ovatko valtuuston asettamat tavoitteet saavutettu ja onko omistajapoliittisia linjauksia noudatettu.

8. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista

8.1. Tytäryhteisöjen velvollisuus hankkia kunnan kanta tiettyihin toimenpiteisiin

Kunta huolehtii omistajaohjauksella siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Tämän vuoksi tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava kunnanhallituksen ennakkokäsitys (kunnan kanta), jos päätettävä asia on merkittävä. Velvollisuus ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön toimitusjohtajalla/vastaavalla tai hallituksen puheenjohtajalla. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, jossa päätös tehdään.

- tytäryhteisön perustaminen
- toiminta-ajatuksen oleellinen muuttaminen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen, ellei muutos ole tekninen tai muutoin vähäinen
- osakeanti tai pääomarakenteen merkittävä muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit

- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien, mukaan lukien immateriaalioikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen tai panttaaminen
- merkittävät kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista tai omistamista ei ole erityisesti annettu yhteisön tehtäväksi
- merkittävä lainanotto ja –anto sekä vakuuksien, takauksien taikka muiden yhteisöjä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen taikka niiden ehtojen olennainen muuttaminen
- periaatteellisesti tai taloudellisesti merkittävät sopimukset
- epätavallisin ehdoin tehtävät tai muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat sopimukset yhteisön ja sen osakkeenomistajan, jäsenen taikka hallituksen jäsenen välillä, tällaisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista vaatimuksista luopuminen
- merkittävät henkilöstöpoliittiset ratkaisut, toimitusjohtajan tai vastaavan valinta ja palkkaus sekä tulospalkkausjärjestelmän käyttöönotto ja muuttaminen
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhteisön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- vaikutuksiltaan merkittävän oikeudellisen prosessin aloittaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen
- toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköaseman suhteessa kuntaan
- muu yhteisön tulokseen, pääoman tuottoon tai riskiin olennaisesti vaikuttava tapahtuma

Mikäli toimenpide on hyväksytty emoyhteisön talousarvion yhteydessä tai kunnanvaltuuston tai –hallituksen jo tekemillä päätöksillä, ei erillistä tiedottamisvelvoitetta ole.

Kaikissa yhteisöissä, mukaan lukien osakkuus- ja muut yhteisöt edellä mainituissa asioissa informoimaan konsernijohtoa. Informoinnista vastaa kunnan luottamushenkilöedustaja yhteisössä. Ellei asiasta ole sovittu yhteisön osalta muuta, tätä kohtaa sovelletaan soveltuvin osin. Tämän lisäksi yhteisöissä toimivien kunnan edustajien tulee noudattaa kunnan toimivaltaisen viranomaisen (kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai muu johtosäännössä määrätty) antamia ohjeita. Ohjeet voidaan tarvittaessa yksilöidä valtakirjalla tai pöytäkirjanotteella. Lähtökohtana on, että ottaessaan vastaan luottamustehtävän yhteisössä edustaja sitoutuu noudattamaan saamia ohjeita. Yksittäiset ohjeet eivät saa olla ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten kanssa. Konserniyhteisössä noudatetaan aina, myös mahdollisissa ristiriitatilanteissa, voimassa olevaa lainsäädäntöä. Kiireellisissä tapauksissa menettelyohjeet antaa ja edustajan nimeää kunnanjohtaja.

Yhteisöihin nimetyiltä kunnan edustajilta edellytetään:

- aktiivisuutta yhteisön toiminnan kehittämisessä
- perehtymistä yhteisön toimintaan
- kunnan toiminnalle asettamien tavoitteiden tuntemista
- kunnan antamien ohjeiden tuntemista ja noudattamista
- raportointia ja yhteydenpitoa kuntaan

Kunnan edustajat valvovat kunnan toiminnallisia ja taloudellisia etuja ja toimivat siten, että kunnanvaltuuston päättämät strategiset tavoitteet voidaan toteuttaa. Edustajat noudattavat mahdollisesti erikseen annettavia ohjeita. Edustajien tulee pyydettyessä olla kunnan käytettävissä asiantuntijoina yhteisön asioita käsiteltäessä. Yhteisön hallintoelimiin valittavan tulee olla hyvämaineinen ja sopiva

tehtävään. Hallintoelimen jäseneksi ei voida valita vajaanvaltaista, liiketoimintakiellossa tai konkurssissa olevaa henkilöä. Lisäksi yhteisökohtaisesti on harkittava, estävätkö eturistiriidat yhteisön kanssa kilpailutilanteessa toimivan tai asiakkaiden edustajan valitsemisen yhteisön hallintoon.

8.2. Kunnan kannan vaikutus tytäryhteisön asemaan

Kunnan kannan hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Kunnan kannan hankkimisessa ei ole kyse tytäryhteisön sisäisen päätöksenteon tai tytäryhteisöä koskevan lainsäädännön mukaisen hallituksen tai toimivan johdon vastuun siirtämisestä kunnalle, eikä se saa aikaan oikeudellista yhteisvastuuta tytäryhteisön ja kunnan välillä. Tästä syystä kunnan kantaa pyytäessä on hyvä, kun tytäryhteisön hallitus on muodostanut oman näkemyksensä ja tahtotilansa asiasta. Vaikka kunnan kanta päätettävään asiaan on hankittu, tytäryhteisön hallitus ja toimiva johto kantavat aina niille kuuluvan vastuun tekemistään päätöksistä ja tytäryhteisön johtamisesta.

8.3. Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada konsernijohdolta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kunnanjohtajalle toimittamalla se kunnan kirjaamoon.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojen saantioikeuden nojalla saamia tietojen eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

8.4. Muu tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille kunnan toiminnasta. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolesta konsernijohto. Yhteisöjen tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Yhteisöjä koskevassa tiedottamisessa ja tietojen antamisessa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset. Toiminnassa on noudatettava henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvää lainsäädäntöä (EU:n yleinen tietosuoja-asetus/ EU 2016/679).

9. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Kuntakonsernin tytäryhteisöjen tulee varautua mahdollisiin häiriötilanteisiin suunnittelemalla toimintansa etukäteen valmiussuunnitelmillä. Tarvittavien valmius- ja pelastussuunnitelmien laatimisvastuiden tulee sisältyä tytäryhteisöjen mahdollisiin alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin.